

סקירה כללית

תוכן העניינים

אומדני הנזק העדכניים ביותר חושפים כי במהלך מעשי האיבה בעזה בקיץ 2014 נהרסו יותר מ-12,500 יחידות דיור..... 3
אתגרים הנובעים מעקירה ממושכת: פתרונות מחסה זמניים לעקורים בבית חנון..... 4
אום א-נאסר: הזדמנות "לבנות מחדש טוב יותר" בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת, רצועת עזה..... 8
יותר מ-50 משפחות פלסטיניות נעקרו זמנית בתרגיל אימונים צבאי ישראלי גדול בבקעת הירדן..... 11
יידה נוספת בהריסות ובעקירה הנלווית אליהן בשטח C ובירושלים המזרחית..... 13

עדיפות עליונה: חיוני למצות את הדין על הפרת המשפט הבינלאומי

ההרס בשכונות מגורים ברחבי רצועת עזה, והעקירה ההמונית בעקבותיו במהלך מעשי האיבה בקיץ 2014, היו חסרי תקדים. הנתונים העדכניים ביותר העולים מאומדני נזקים שביצע האו"ם מצביעים על כך שיותר מ-12,500 יחידות דיור ברחבי עזה נהרסו כליל וכמעט 6,500 יחידות דיור ניזוקו קשות. לכמעט 150 אלף יחידות דיור נוספות נגרם נזק במידה זו או אחרת, אך הן עדיין ראויות למגורים.

בשל הקצב האיטי של השיקום נותרו כ-100 אלף בני אדם עקורים, ונכון לעכשיו הם מתגוררים אצל משפחות מארחות, בדירות שכורות, ביחידות טרומיות, באוהלים ובמחסים מאולתרים, או בהריסות בתייהם. תנאי החיים ממשיכים לעורר שורה של חששות בתחום ההגנה, לרבות צפיפות יתר, גישה מוגבלת לשירותים בסיסיים, היעדר פרטיות, מתיחות בקרב הקהילות המארחות, סכנות נפלי תחמושת, וחשיפה לתנאי

דגשים מרכזיים

- על פי אומדני הנזק האחרונים, במהלך מעשי האיבה בקיץ 2014 נהרסו כליל 12,500 יחידות דיור וכמעט 6,500 יחידות דיור ניזוקו קשות.
- חשש לנוכח תנאי החיים הלא בטוחים של כמעט 100 אלף עקורים פנימיים, במיוחד כאלה המשתייכים לקבוצות חלשות ופגיעות.
- יכול אביב מוצלח בשטח מוגבל בצפון עזה, בעקבות פעולות שיקום.
- הצבא הישראלי חידש את תרגילי האימונים הצבאיים בצפון בקעת הירדן, והביא בכך לעקירה זמנית של ארבע קהילות רועים.

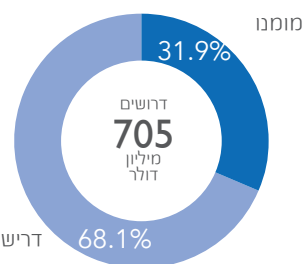
נתונים לחודש מאי 2015

1	אזרחים פלסטינים שנהרגו (כתוצאה ישירה של הסכסוך)
271	אזרחים פלסטינים שנפצעו (כתוצאה ישירה של הסכסוך)
22	מבנים שנהרסו בגדה המערבית
0	בני אדם שנעקרו בגדה המערבית

תוכנית המענה האסטרטגית 2015

705 מיליון דרושים (דולר ארה"ב)

31.9% מומנו

דרישות שלא נענו

צילום: משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים

עקורים חיים במחסנים מאולתרים לצד פתחים התחוסים, פתח תמן

www.ochaopt.org

משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים בשטח הפלסטיני הכבוש

ת.ד. 38712, ירושלים המזרחית 9138602 | טל: +972 (0)2 582 9962 | פקס: +972 (0)2 582 5841 | ochaopt@un.org

תיאום מציל חיים

מזג אוויר קיצוניים. מצב זה החריף את פגיעותן של קבוצות מסוימות, בהן בעלי מוגבלויות, חשש שגיליון זה של המעקב ההומניטרי מבקש להדגיש.

בשלהי יוני התפרסם דוח ועדת החקירה העצמאית שמועצת זכויות האדם מינתה לחקור הפרות לכאורה של המשפט ההומניטרי הבינלאומי ומשפט זכויות האדם הבינלאומי בהקשר של אירועי קיץ 2014 בשטח הפלסטיני הכבוש, לרבות הגדה המערבית וישראל. הוועדה ייחסה את ההיקף העצום של הרס בתים ברצועת עזה לנהגים שונים שאומצו במהלך מעשי האיבה, לרבות מדיניותה של ישראל לתקוף מבני מגורים בתקיפות אוויריות; השימוש שעשתה ישראל במטחי ארטילריה בשכונות מגורים; ומתקפות שביצעו ארגונים חמושים פלסטינים ליד או מתוך אזורים מאוכלסים בצפיפות. בתקריות רבות הקשורות בנהגים אלה מצאה הוועדה ראיות מהימנות להפרות של עקרונות ההבחנה, המידתיות והזהירות בהתקפה, הקבועים במשפט ההומניטרי הבינלאומי; מעשים אלה עלולים להוות פשעי מלחמה.

בנוסף הסבו מעשי האיבה נזק נרחב לנכסים חקלאיים. אחת הקהילות שנפגעו מכך היא קהילת הרועים אום א־נאסר, הממוקמת בשטח שהגישה אליו מוגבלת ליד גדר המערכת בעזה. למרות היקפו המשמעותי של הנזק והגבלות הגישה המתמשכות, תמיכה שהוגשה לחקלאים מקומיים מצד סוכנויות הומניטריות, סוכנויות כיתוח ותורמים אפשרה להם להשלים קטיף אביב מוצלח.

הרס רכוש אזרחי ועקירת בני אדם, אם כי בהקשר ובקנה מידה שונים, ממשיכים לעורר דאגה גם בגדה המערבית. החודש נצפתה זה החודש השני ברציפות ירידה במספר המבנים בבעלות פלסטינית שהרשויות הישראליות הרסו או פירקו בשטח C ובירושלים המזרחית בגין היעדר היתרי בנייה. עם זאת, הצבא הישראלי חידש בחודש מאי את תרגילי האימונים הצבאיים בצפון בקעת הירדן, והביא בכך לעקירתן הזמנית של ארבע קהילות רועים הממוקמות ב"שטחי אש", המשתרעים על כ־18% משטח הגדה המערבית. עקירה מסוג זה משבשת את מחייתן של קהילות, זורעת כחד בקרב ילדים ומונעת גישה לבתי ספר. קהילות מסוימות באזור זה נעקרו זמנית יותר מ־20 פעמים מאז שנת 2012.

הוועדה העצמאית קראה לכל הצדדים המעורבים "לנקוט צעדים מיידיים להבטיח מיצוי דין, לרבות הזכות לסעד יעיל עבור קורבנות". ברם, הדוח ציין גם כי "ההיעדר העקבי של יישום המלצות - שהוגשו על ידי גורמים קודמים, בהם ועדות חקירה, צוותי בדיקה, גופי או"ם הפועלים על פי אמנת זכויות האדם של האו"ם, מומחים מיוחדים של המועצה לזכויות האדם וגופי או"ם אחרים, במיוחד המזכיר הכללי ומשרד הנציב העליון לזכויות האדם - הוא העומד בבסיס ההישנות השיטתית של ההפרות בישראל ובשטח הפלסטיני הכבוש".

ועדת החקירה העצמאית מצאה ראיות מהימנות להפרת עקרונות ההבחנה, המידתיות והזהירות בהתקפה, הקבועים במשפט ההומניטרי הבינלאומי; המעשים עלולים להוות פשעי מלחמה.

בין 7 ביולי ל-26 באוגוסט חוותה רצועת עזה את ההסלמה הקטלנית ביותר במעשי האיבה מאז תחילת הכיבוש הישראלי ב-1967. לדברי כוח המשימה לענייני הגנה נהרגו בסך הכול 2,251 פלסטינים, 1,462 מהם אזרחים. בשיאם של מעשי האיבה נעקרו כחצי מיליון בני אדם, וכ-100 אלף עדיין מחוסרי דיוור. תשתית ציבורית, לרבות מתקני חינוך ובריאות ומפעלי מים ותברואה, ספגו נזק כבד. כיום, כעבור כמעט שנה, משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים מפרסם במסגרת המעקב ההומניטרי שורת מאמרים המדגישים את הפגיעה ההומניטרית המתמשכת.

אומדני הנזק העדכניים ביותר חושפים כי במהלך מעשי האיבה בעזה בקיץ 2014 נהרסו יותר מ-12,500 יחידות דיור

כעבור כמעט שנה, עקורים פנימיים עדיין ממתינים לפתרונות בני קיימא

על פי האומדנים העדכניים ביותר של הנזקים שלהם גרמו מעשי האיבה בקיץ 2014 ברצועת עזה, כ-12,576 יחידות דיור נהרסו לחלוטין ו-6,455 יחידות דיור ספגו נזק כבד. בסך הכול, יותר מ-19 אלף יחידות דיור ניזוקו כך שאינן ראויות יותר למגורים.¹ עקב כך מתאכסנים, על פי הערכות, 100 אלף עקורים אצל משפחות מארחות, בדירות שכורות, יחידות טרומיות, מחסים מאולתרים או בבתיהם שניזוקו קשות. כמעט 150 אלף יחידות דיור נוספות ניזוקו במידות משתנות אבל נותרו ראויות למגורים. רוב ההרס והנזק התרחשו בנפת עזה, ואחריה בצפון, בחיאן יונס, במרכז הרצועה ובכרפיח. יותר מ-80% מיחידות הדיור שנהרסו או ניזוקו שייכות לפליטים.²

פתרונות זמניים, שתפקידם לגשר על הפער בין סיוע חירום לשיקום קבע, כוללים סיוע במזומן עבור מחסה זמני, השלמת מבנים שבניתם טרם הסתיימה, דיור במרכזים קולקטיביים, בקרוואנים טרומיים ובמחסים זמניים. כ-15,200 משקי בית קיבלו סיוע במזומן עבור מחסה זמני כקצבת דמי שכירות או שיכון אצל מארחים, אבל 11,500 קיבלו סיוע מזומן זה עבור דמי שכירות לארבעה חודשים בלבד, ו-3,750 משקי בית קיבלו סיוע עד לסוף 2015. כ-75% מכספי הסיוע ניתנו, דרך סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם (אונר"א), למשפחות פליטים שנפגעו, והיתר ניתנו באמצעות סוכנות הפיתוח של האו"ם.³ כ-11 מיליון דולר מכספים אלה הועמדו לרשות סיוע במזומן עבור מחסה זמני.

משקי הבית שקיבלו סיוע במזומן עבור דיור שניזוק חלקית מונים בסך הכול יותר מ-70,383 כספים שכמעט כולם ניתנו על ידי אונר"א. בנוסף על כך קיבלו 2,208 משקי בית סיוע במזומן עבור דיור שניזוק באופן קשה (1,841 מאונר"א; 367 מתוכנית הפיתוח של האו"ם). מתוך כ-720 מיליון הדולר הדרושים לתוכנית מחסי החירום של אונר"א התקבלו התחייבויות בסך כ-216 מיליון דולר, נתון המותיר חסר בסך 504 מיליון דולר.⁴

פתרונות זמניים עבור עקורים כוללים סיוע במזומן עבור מחסה זמני, השלמת מבנים שבניתם טרם הסתיימה וכן שיכון במרכזים קולקטיביים, בקרוואנים טרומיים ובמחסים זמניים.

להערכת כוח המשימה לענייני מחסה, כדי לתת מענה לצורכי הדיור בעזה, לרבות שיקום בתים שנהרסו או ניזוקו קשות וטיפול בצורכי הגידול הטבעי, יש לבנות יותר מ-122 אלף יחידות דיור.⁵ המנגנון לשיקום עזה, הפועל מאז ספטמבר 2014, מאפשר למשפחות שהזנק לבתייהן כבר נאמד לרכוש חומרי בניין מוגבלים ממוכרים שמונו לכך במזר הפרטי. נכון ל-17 ביוני, 95,143 בני אדם הזקוקים לחומרים לתיקוני מחסה קיבלו אישור לרכוש חומרים במסגרת המנגנון לשיקום עזה. מתוכם רכשו עד עתה יותר מ-90% את מלוא חומרי הבניין שהוקצו להם או את חלקם. עם זאת, כמעט שנה מאז הסכסוך בקיץ שעבר טרם נבנה מחדש אפילו בית אחד שנחרב כליל בעזה; צופים כי העבודות הראשוניות בשטח יחלו במחצית השנייה של 2015.

יחידות דיור שנפגעו במעשי האיבה ב-2014 על פי נפה, היקף הנזק ומעמד משפחתי

מק קל		מק רב		ניזוקו קשות		נהרסו		
פליטים	לא פליטים	פליטים	לא פליטים	פליטים	לא פליטים	פליטים	לא פליטים	
25,054	9,815	980	267	1,702	303	2,872	448	צפון
28,531	6,908	664	1,578	1,080	829	1,755	2,100	עזה
22,372	1,030	724	79	901	54	1,792	129	מרכז
21,223	4,547	1,160	545	877	295	1,620	639	ח'אן יונס
22,679	1,521	242	46	379	35	1,122	143	רפיח
119,859	23,821	3770	2,515	4,939	1,516	9,161	3,459	סה"כ
143,680		6,285		6,455		12,620		סיכום

Gaza Strip

מקור: Shelter Cluster Palestine, Factsheet, May 2015

תוכנו של חלק זה נמסר על ידי הצוות לענייני עקירה עירונית מחוץ למחנות מטעם מועצת הפליטים הנורבגית בעזה.⁶

אתגרים הנובעים מעקירה ממושכת: פתרונות מחסה זמניים לעקורים בבית חנו

בית חנו הוא יישוב פלסטיני הממוקם בצפון רצועת עזה, קרוב לשטח שהגישה אליו מוגבלת לאורך גדר המערכת עם ישראל (ראו להלן מסגרת על שטחים שהגישה אליהם מוגבלת). במהלך מעשי האיבה בעזה ביולי-אוגוסט נגרמו לבית חנו נזקים כבדים. כ-3,600 משקי בית, שהם כמחצית מ-50 אלף תושבי בית חנו, נעקרו בשל נזק או הרס מוחלט של בתייהם (1,466 בתים הרוסים ו-995 שניזוקו קשות). כל תושבי בית חנו הם פליטים פלסטינים.⁷

מאז הפסקת האש באוגוסט 2014, התמקמו עקורים בבית חנו ביחידות דיור טרומיות בשני אתרי עקורים זמניים: 89 משקי בית על אדמה בבעלות העירייה ו-80 ביחידות דיור טרומיות שהוקמו בקרבת בתייהם הרוסים. אחרים שוכנו אצל משפחות מארחות או במרכזים קולקטיביים של אונר"א. עד לאמצע יוני סגרה אונר"א את המחסה האחרון, לאחר שכל המשפחות ששהו בו מצאו דיור חלופי, בסיועה של אונר"א, ובכך אפשרו לבניינים המושפעים לחזור לשימושיהם המקוריים, בעיקר כבתי ספר. באומדנים שביצע המשרד לעבודות ציבוריות ולדיור מסרו עקורים על העדפתם להישאר קרוב ככל האפשר לבתייהם שניזוקו או נהרסו, כדי לשהות קרוב לקרובי משפחה, לבתי ספר של ילדיהם ולשירותים אחרים הניתנים בקהילה המקומית שלהם. כמו כן העדיפו עקורים להישאר בקרבת בתייהם כדי להיעזר בכל סיוע פוטנציאלי שיוצע להם.

עקורים מסרו על העדפתם להישאר קרוב ככל האפשר לבתייהם שניזוקו או נהרסו, כדי לשהות קרוב לקרובי משפחה, לבתי ספר של ילדיהם ולשירותים אחרים הניתנים בקהילה המקומית שלהם.

לאחר מעשי האיבה בקיץ הקימו עקורים הנחשבים תושבי בית חנון ונציגים מקומיים, בהם עובדי עירייה ואנשי ארגונים מבוססי קהילה, ועד עקרים בבית חנון. הוועד עוקב אחר מצבם של עקורים וכן עוסק בתיאום בעתות חירום, לרבות ארגון מתנדבים שיסייעו לפנות בני אדם למקום מבטחים, כפי שקרה בסערת החורף.

קשיים במתן שירותים

עיריית בית חנון מספקת לעקורים שירותים בסיסיים, לרבות מים, תברואה והיגיינה וטיפול בפסולת. כן מנפיקה העירייה היתרי בנייה ואישורי נזקים, על סמך אומדני נזק ראשוניים. כמו בקרב עקורים אחרים ברחבי עזה, גם בבית חנון אספקת השירותים מתבצעת על ידי גורמים רבים, בהם אונר"א, תוכנית המזון העולמית וסוכנויות א"מ וארגונים לא ממשלתיים אחרים. הסיוע כולל חבילות מזון, פריטים שאינם מזון וסיוע במזומן לתיקון בתים. גורמים מסוימים סיפקו גם מזומן עבור הזדמנויות עבודה, אך כי רק למספר מוגבל של בני אדם. לדברי העירייה, כארבעה חודשים לאחר תום מעשי האיבה קיבלו כ-95% מאוכלוסיית העקורים בבית חנון מאונר"א סובסידיה לדמי שכירות למשך עד ארבעה חודשים. עד עתה לא קיבלו רוב העקורים תשלום אחר כלשהו, למרות צרכיהם הגדלים והולכים.

אחד הקשיים הגדולים ביותר שעימם מתמודדים עקורים הוא זמינותו המוגבלת של דיור בשכירות, יחד עם היעדר משאבים לתשלום דמי שכירות, כתוצאה מההרס הכלכלי, האבטלה והסכסוך החוזר ונשנה. אונר"א יזמה תוכנית הרצה למיזם השלמת מבנים שבנייתם טרם הסתיימה ב-10 יחידות דיור בבית חנון, לשימושן של משפחות עקורים - במסגרת המיזם הוצע לבעלי המבנים תשלום שווה ערך לסובסידיה דמי שכירות לשנתיים, לצורך השלמתה של יחידת הדיור.

לדברי העירייה, קשיים אחרים שעימם מתמודדים עקורים כוללים תשלום של האגרות הדרושות להשגת העתקים של מסמכי בעלות על האדמה, ודמי שירותים עירוניים. יתרה מכך, עקורים ממשיכים להתמודד עם שורה של סיכונים בתחום ההגנה, לרבות נפלי תחמושת בהריסותיהם של בתים שניזוקו או נהרסו. בעזרת מימון מארצות הברית החלה אונר"א מיזם שבמסגרתו פונו עד עתה כ-30% מהכמות העצומה של הריסות שהצטברו בעקבות ההרס הנרחב בבית חנון, אך שבשל הקצב האיטי שבו מתקדם פינוי ההריסות היו עקורים שפינו בעצמם הריסות.

עקורים ביחידות דיור טרומיות סובלים בחום הקיץ

החום העז בעונת הקיץ מחמיר את מצבם הפגיע ממילא של העקורים בעזה. כמענה על כך תיאם משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים אומדן ראשוני, שבוצע במשך חודש מאי על ידי מספר כוחות משימה יחד עם ארגונים שותפים להם ברחבי רצועת עזה, כדי לאמוד את מצב העקורים השוהים ביחידות דיור טרומיות באתרי עקירה זמניים. הצרכים העיקריים שזוהו כללו מתן הצללה באתרים אלה; בידוד למבנים זמניים/קרואנים; אספקת חשמל יציבה יותר; גישה נאותה למי שתייה, אמצעי אגירת מים חלופיים או מתקני אגירת מים בעלי קיבולת גדולה יותר; מקררים; ומרחבים קהילתיים ממוזגים, לרבות אזורים שבהם ניתן להבטיח את פרטיותן של נשים ושילדים יוכלו ללמוד ולשחק בהם. הקשיים העיקריים שצוינו באתרי העקירה הזמניים בבית חנון היו היעדר הפרטיות בין היחידות, זמינותם המוגבלת של מי השתייה והטמפרטורות הגבוהות בקיץ. כוחות המשימה מפתחים שורה של מענים ספציפיים לתוכניות המענה של כל כוח משימה, על מנת לתת מענה לצרכים הדחופים ביותר שזוהו במהלך האומדן, ואלה ייושמו בשבועות הקרובים.

פערי המידע נותרו בעינם

ספקי שירותים בעירייה עדיין מתקשים לזהות את צורכיהם של עקורים בכדי לשפר את מתן השירותים. אחד הקשיים המתמשכים הוא היעדר מידע על מיקומם המדויק של עקורים ותנאיהם ברמת משק הבית. היעדר מידע על קבוצות חלשות ופגיעות פוגע גם הוא ביכולתם של גורמים הומניטריים לטפל בצורכיהם של פרטים אלה. בתגובה על כך תושק אחרי רמדאן, בתיאום המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, יוזמה להכנת פרופיל פגיעות של עקורים, בהשתתפות גורמים רבים (כוחות משימה, סוכנויות, רשויות, עיריות והעקורים עצמם), במטרה לנהל מעקב טוב יותר אחר עקורים בעלי צרכים מיוחדים ולאסוף פרטים על מיקום, צרכים וחששות.

מתן מענה לצורכיהם של נכים בעזה

2.4% מתושבי עזה נכים, ובעתות משבר זוהי אחת הקבוצות החלשות והפגיעות ביותר, מבחינת היכולת ליהנות משירותי החירום. לאחר מעשי האיבה בקיץ 2014, השיק ארגון Handicap International, בשותפות עם ארבעה ספקי שירותים לנכים,⁸ מיזם מענה חירום שנועד לענות על צורכיהם הדחופים ביותר של נכים. מיזם זה יושם מאוגוסט 2014 עד לפברואר 2015.

המיזם סייע בסך הכול ל־6,475 בני אדם פגיעים: 4,385 נכים (1,986 נשים ו־2,399 גברים) ו־2,090 פצועים (679 נשים ו־1,411 גברים). כ־78% מהעקורים הנכים דיווחו על היעדר גישה לשירותים בסיסיים במהלך תקופת החירום והתקופה שלאחריה, ואילו 48% מהם דיווחו על היעדר גישה לשירותים המיוחדים שלהם נזקקו.

כחלק ממיזם זה תרם ארגון Handicap International לבתי חולים, במהלך מעשי האיבה, 648 מכשירי ניידות, פריטים שאינם מזון וחומרים תרופתיים לצורך חלוקה לפצועים. מיד אחרי הפסקת האש סייע ארגון Handicap International לארגונים השותפים לו בחמש נפות לספק שירותי שיקום רב־תחומיים, בהם פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, תמיכה פסיכוסוציאלית, סיעוד וחבישה, הפניות לשירותים אחרים, וכן מכשירי סיוע וחלוקה של פריטים

כ־78% מהעקורים הנכים דיווחו על היעדר גישה לצרכים בסיסיים במהלך תקופת החירום והתקופה שלאחריה.

עקור בעל נכות

"כל מה שאני צריך זה את כיסא הגלגלים החשמלי שלי כדי שאוכל לשוב ולהתנייד כמו שנהגתי לעשות לפני המלחמה."

אבו מוחמד בן ה־53, פליט רשום ואב לתשעה, הפך לעקור כשהבית שבו התגורר עם משפחתו בבית חנון נהרס במעשי האיבה ביולי־אוגוסט. נכותו מחריפה עוד יותר את הקשיים שעמם הוא מתמודד כפליט: הוא משותק ממותניו ומטה מאז גיל שמונה ואינו יכול ללכת. כיסא הגלגלים החשמלי שלו נהרס במעשי האיבה וכעת נאלצים ילדיו לשאת אותו לכל מקום. כראש משק הבית, העובדה שאינו יכול לנוע מקשה עליו מאוד לשקם את תנאי המחסה של משפחתו או לשפרם.

"כל מה שאני צריך זה את כיסא הגלגלים החשמלי שלי, כדי שאוכל לשוב ולהתנייד כמו שעשיתי לפני המלחמה", אמר אבו מוחמד כששאלנו אותו מהו הקושי הגדול ביותר שעמו הוא מתמודד.

במהלך מעשי האיבה בקיץ שהתה המשפחה במחסה של אונר"א בבית חנון, ואז עברה למחסה אחר בג'באליה. בשל נכותו התקשה אבו מוחמד מאוד לשהות במחסה. גם אשתו סובלת משיתוק בזרועה השמאלית ומשיתוק חלקי ברגלה. אחד מבניהם נפצע בראשו כשהמחסה בבית חנון נפגע מאש ישראלית במהלך מעשי האיבה, ירי שהרג רבים מבני המשפחה המורחבת. הבן הפצוע מבקר דרך קבע במרפאה של אונר"א, שם בודקים את לחץ הדם שלו, וסובל מכאבי ראש בלתי פוסקים ודימומים תכופים מאפו.

המשפחה המורחבת כוללת 38 בני אדם, שכולם התגוררו בעבר במבנה הרב־קומתי שנהרס במעשי האיבה. כעת חזרו בני המשפחה למקום שבו היה בעבר ביתם והקימו שם מחסים מאולתרים. קולות הירי ממתקן האימונים הצבאי הישראלי הסמוך מבהילים את הילדים. תנאי חייה של המשפחה קשים מאוד, כמה מילדיו ונכדיו של אבו מוחמד סובלים מפריחה בכל גופם, והילדים הצעירים ביותר מרבים לבכות. בן אחד, בן 16, מחטט בעיי החורבות ומוכר למחזור את הלכנים והמלט שהוא מוצא. עיסוק זה מסוכן מאוד, בשל נוכחותם של נפלי תחמושת, אבל משאביה של המשפחה כה דלים עד שהם מרגישים שאין להם ברירה.

לבני משפחה יש מעט מאוד מים, וכמעט שאין להם אפשרות להתרחץ באופן סדיר. הם מקבלים סיוע במזון, ומדי שלושה חודשים אבו מוחמד מקבל תמיכה כספית צנועה ממשד הרווחה, בשל נכותו. בנוסף קיבלה המשפחה מאונר"א הקצבה חד־פעמית לדמי שכירות, וסובסידיה לרכישת ריהוט. במאי הצליחה משפחתו של אבו מוחמד לעבור לקרוואן באתר עקירה זמני. הטיפול במשפחה הועבר חזרה לאונר"א, כוח המשימה לענייני בריאות וארגון Handicap International להמשיך מעקב.

שאינם מזון. לבני האדם החלשים ביותר שנפגעו מן המשבר ניתנו בסך הכול 27,696 מפגשי שיקום רב-תחומיים, 2,578 מכשירי ניידות ו-3,975 פריטים שאינם מזון. לצוותי יישוג (outreach) של ארגונים שותפים ניתנו תמיכה והכשרה טכניות, כדי להבטיח מתן שירותי שיקום איכותיים לנכים ולפצועים. צופים כי 148 מבין 2,090 הפצועים (7%) יסבלו נכות לצמיתות בשל הפגיעה הפיסית, ו-137 נוספים (6.5%) יסבלו מנכות לצמיתות בשל לקות חושית.⁹

אום א־נאסר: הזדמנות "לבנות מחדש טוב יותר" בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת, רצועת עזה

פעולות לתיקון מזק חקלאי שנגרם בשל הסכסוך בקיץ 2014 הניבו יכול מוצלח

במקביל להגבלות הגישה והיעדר הביטחון המתמשכים, ולמרות מזק משמעותי שנגרם במהלך מעשי האיבה ביולי-אוגוסט 2014, הצליחו חקלאים פלסטינים בכפר הבדואי אום א־נאסר שבצפון עזה להשלים קטיף מוצלח של יכול, שהתאפשר במידה מרובה הודות לתמיכה מתמשכת של סוכנויות הומניטריות, סוכנויות פיתוח ותורמים, בהנהגת ארגון המזון והחקלאות של האו"ם.

אום א־נאסר ממוקם בשטח שגישה אליו מוגבלת ליד גדר המערכת של עזה, בנפת בית לאהיא. בקהילה, אחת מהעניות והדחוקות ביותר לשוליים ברצועת עזה, מתגוררים כ-5,000 בני אדם. הכפר הוקם ב-1997, לאחר שהרשות הפלסטינית עקרה משפחות בדואיות מערב מסלח' והשטח שסביבו (ליד בית לאהיא) כדי לפנות את השטח למיזם דיור. ב-2009 ייעדו הרשויות בפועל ברצועת עזה אדמת ציבור בשטח של אלף דונם, מצפון לכפר, לשימוש הקהילה, והקצו לכל משפחה שני דונמים, אבל בשל הגבלות הגישה שמטיל הצבא הישראלי נותרה יכולתה של הקהילה לעבד את האדמה מוגבלת ביותר.

חלק זה של המעקב ההומניטרי נמסר על ידי ארגון המזון והחקלאות של האו"ם

ב-2012 אפשר מיזם שיקום השבחה ושתילת גידולים על שטח אדמה בגודל 271 דונם - וסיפק בכך ל-125 משקי בית חקלאיים גישה למקור מחיה בר-קיימא.

מאז 2012, באמצעות תיאום צמוד עם כל בעלי העניין הרלבנטיים, הצליח ארגון המזון והחקלאות של האו"ם להבטיח גישה רציפה ובטוחה לאתרים חקלאיים, וכן בעלות מקומית על השקעות של המיזם באום א־נאסר. בנובמבר אותה שנה, בתמיכת ממשלת הולנד, השיק ארגון המזון והחקלאות של האו"ם מיזם המיועד להשביח חלקות אדמה שנבחרו לכך ולשתול עליהן גידולים, ובכך להתאים שטח בגודל 271 דונם לשימוש חקלאי ולספק ל־125 משקי בית של חקלאים גישה למקורות מחייה בני קיימא, לרבות גידול מלונים, קישואים, מלפפונים וחצילים. לאחר מכן הוקמה, בסיוע מממשלת יפן, באר חקלאית כדי לשכר את גישתם של חקלאים למים, ומימון סכרדי הבטיח תשומות חקלאיות בעין למקסום יעילות היבול.

מעשי האיבה ביולי-אוגוסט 2014 גבו מחיר כבד מהמגזר החקלאי בעזה - משרד החקלאות הפלסטיני מעריך את הנזק ב־500 מיליון דולר. מעשי האיבה גרמו נזק לאדמות מעובדות בשטח של 120 דונם, לצנרת תת־קרקעית של רשתות טפטפות ולבאר חקלאית, ובכך מנעו מחקלאים להשתמש בשטחים ניכרים של אדמתם וכפגעו בהכנסתם.

בעזרת תמיכה כספית ממשלת הולנד סייע ארגון המזון והחקלאות של האו"ם לאזור להתאושש, באמצעות שיקום של האדמה והתשתיות שניזוקו, לרבות תיקון או החלפה של מערכות השקיה, כביש חקלאי ושיקום של באר חקלאית וחדר הגנרטור שלה - בשווי יותר מ־40 אלף דולר. בינואר 2015 כבר יכלו החקלאים לזרוע גידולים בשדותיהם, צעד שהוביל ליבול מוצלח באביב.

למרות הפגיעה המשמעותית שפגעו המצור ומעשי האיבה החוזרים ונשנים בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת, שיקום האדמה באום א־נאסר תרם לעמידות ולמחייה של חקלאים זעירים, והכך אדמה נטושה לנכס חקלאי מניב. כך יצר השיקום תקדים להשקעה נוספת בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת, ולצורך בתמיכת תורמים ובתיאום מסיבי של בעלי עניין מרובים במטרה לאפשר זאת.

אומדנים של ארגון המזון והחקלאות מצביעים על כך שכדי לנצל במלואם את 21,640 הדונם של אדמה ראויה לעיבוד הממוקמת במרחק של בין 300 ל־1,500 מגדר המערכת, באמצעות השבחת קרקעות, תשתית גישה למים ודפוס יבולים מיטבי, תידרש השקעה ראשונית של 55 מיליון דולר. השקעה כזו עשויה להניב תוך שנתיים הכנסה שנתית ברוטו בסך 79 מיליון דולר - סכום שיכול לחולל שינוי מוחלט במחייתם של יותר מ־6,000 משקי בית חקלאיים החיים כרגע כשוליים, ואשר עשויות להיות לו השלכות חיוביות רחבות יותר על הכלכלה המקומית.

שיקומן של אדמות ראויות לעיבוד הממוקמות במרחק של בין 300 ל־1,500 מגדר המערכת, בעלות המוערכת בכ־55 מיליון דולר, ישנה מן היסוד את מחייתם של יותר מ־6 אלף משקי בית חקלאיים, הנדחקים כיום לשוליים.

מאז שנת 2000, ישראל מטילה בנימוק של שיקולים ביטחוניים הגבלות חמורות על גישת פלסטינים ביבשה ובים, והיא יצרה מעין אזורי חיץ בדמות שטחים שהגישה אליהם מוגבלת. הגבלות הגישה ביבשה ובים ממשיכות לפגוע בביטחונם ובמחייבתם של עשרות אלפי פלסטינים בעזה.

האופן שבו נאכפו השטחים שהגישה אליהם מוגבלת סיכן את חייהם ושלומם של מי שמצויים בקרבתם של שטחים מוגבלים אלה. הגבלות הגישה נאכפות באמצעות שורה של מנגנונים, הכוללים שימוש באש חיה והרס, גרימת נזק והחרמה של רכוש ביבשה ובים גם יחד.

נכון לעכשיו ניתנת לדייגים גישה לפחות משליש משטחי הדיג שהוקצו בהסכמי אוסלו - שישה מתוך 20 מייל ימי מהחוף. שלל הדיג הפוטנציאלי האובד בשל הגבלות הגישה מוערך ביותר מ-1 אלף טונות מטירות בשנה, לעומת השלל המקביל לפני שנת 2000.

המסרים הישראליים ביחס להיקף הגבלות הגישה המוטלות ביבשה היו לא עקביים. השטח שישראל אכפה תחילה בשנת 2000 היה 150 מטר בתוך שטח עזה, אך במאי 2009 הורחב שטח זה ל-300 מטר. למעשה, בנקודות שונות בזמן נאכף "השטח האסור" ביבשה למרחק של עד 500 מטר מגדר המערכת, ואילו השטח "בסיכון גבוה" השתרע למרחק של עד 1,500 מטר ממנה. מאז הסכם הפסקת האש מנובמבר 2012 הוחלו בגישה לשטחים שהגישה אליהם מוגבלת הקלות, המאפשרות לחקלאים מסוימים להגיע באופן שוטף לאדמתם הממוקמת במרחק של עד 100 מטרים מגדר המערכת. עם זאת, הרשויות הישראליות פרסמו הודעות סותרות בדבר שטחים נגשים ותנאים ישימים, ובכך הגבירו את חוסר הוודאות וחוסר הביטחון.

לאחרונה הצדיק הצבא הישראלי את ההגבלות והאמצעים המוטלים על השטחים שהגישה אליהם מוגבלת בקרבת גדר המערכת באזכורים של חששות מפני השימוש הפוטנציאלי שארגונים חמושים עלולים לעשות בשטחים אלה לחפירת מנהרות לשטח ישראל. במהלך מעשי האיבה ביולי-אוגוסט התגלו והושמדו מספר מנהרות כאלה.

מאז תחילת שנת 2014 (למעט מעשי האיבה בקיץ), רוב הנכגעים ביבשה נכגעו בשטחים המצויים בטווח של עד 300 מטר מהגדר. הנכגעים היו בעיקר מלקטי פסולת בניין ומפגנים.

יותר מ־50 משפחות פלסטיניות נעקרו זמנית בתרגיל אימונים צבאי ישראלי גדול בבקעת הירדן

מאז 2012 נעקרו קהילות מסוימות באופן זמני יותר מ-20 פעם

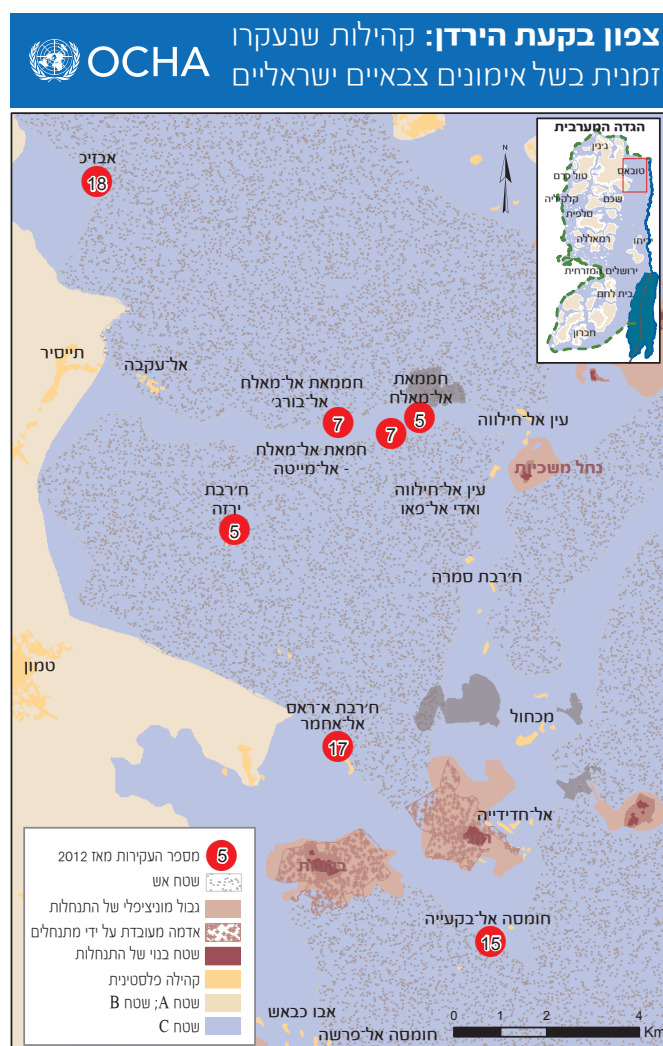
בחדש מאי נאלצו לכחות 320 בני אדם, מחציתם ילדים, לפנות את בתיהם במשך שלושה ימים רצופים לעד 12 שעות, כדי לפנות את השטח לתרגיל אימונים צבאי גדול שניהל הצבא הישראלי. המשפחות הנפגעות חיות בארבע קהילות רועים בצפון בקעת הירדן: חמסה אל־בקעייה, חירבת ראס אל־אחמר, אבזיכ וחממאת אל־מאלח (הקהילה האחרונה מכופלת לשלושה אזורים נפרדים - אל־מאלח, אל־כורג' ואל־מיטיטה).

אף שכל ההקילות קיבלו צווי כינוי בכתב ימים אחדים מראש, לא ניתן להן מקום חלופי שבו יוכלו לשהות למשך התרגיל. כמה מהמשפחות הנפגעות דיווחו על אובדן רכוש כתוצאה מהתרגיל, לרבות אדמות מרעה ואדמות חקלאיות שניצתו בעקבות ירי תחמושת חיה ומותם של מספר טלאים שלא ניתן היה לכנות או לטפל בהם.

תקרית זו באה לאחר שלושה חודשים שבהם לא תועדו עקירות דומות. עם זאת, תרגילים צבאיים ישראליים שבמסגרתם מתבצעת עקירה זמנית של קהילות שלמות הפכו בשנים האחרונות לתופעה שיטתית - מאז תחילת 2012 תועדו יותר ממאה תקריות מסוג זה.

קהילות מסוימות בצפון בקעת
הירדן נעקרו זמנית יותר
מעשרים כעם.

תרגילים צבאיים נערכים בשטחים שהוגדרו כ"שטחי אש", המשתרעים על פני כ־18% מהגדה המערבית ו־56% מבקעת הירדן ואזור ים המלח. נוכחות אזרחים בשטחים אלה בלי אישור מהרשויות הישראליות, המוענק רק לעיתים נדירות, אסורה באופן רשמי. אף על פי כן, נכון לעכשיו ממוקמים בתוך שטחים אלה יותר מ־6,200 תושבים ב־38 אתרי מגורים של בדואים ורועים לפחות.¹¹ רבות מהקהילות הנפגעות התקיימו בשטחים אלה קודם להגדרתם כשטחים סגורים, בשנות השבעים.

תושב חמסה

בנוסף, 11 מאחזים ישראליים והתשתיות הנלוות אליהם ממוקמים בחלקם או בשלמותם בשטחי אש.¹² אלא שלא דווח על כינויים דומים הפוגעים בתושבי אתרים אלה בהקשר של אימונים צבאיים.

סוג זה של עקירה משבש את מחייתה של הקהילה, מפני שתושביה נאלצים לעבור עם בעלי החיים שלהם לשטחים שאינם מתאימים לכך. הם סופגים הפסדים כתוצאה ממות בעלי חיים ושריפת אדמות מרעה. התרגילים זורעים לעיתים קרובות חרדה בקרב ילדים ומונעים גישה לבתי ספר. יחד עם הגבלות ממושכות על גישה לאדמה ולשירותים, הריסות והחרמות של רכוש, הטרדה ואלימות מתנחלים, יוצר נוהג זה סביבה כופה, התורמת ללחצים המופעלים על תושבים פלסטינים לעזוב שטחים אלה אחת ולתמיד.

בשנה שעברה דיווחו אמצעי תקשורת ישראליים כי קצין בכיר בפיקוד מרכז של צה"ל אישר כי בזמן האחרון חל גידול משמעותי בתדירותם ובהיקפם של אימונים צבאיים, במיוחד בבקעת הירדן, וכי תרגילים כאלה תורמים למניעת "בנייה בלתי חוקית" ביישובי אש.¹³

החוק ההומניטרי הבינלאומי מתיר כינויים זמניים רק בהקשר של מעשי איבה פעילים, כאשר ביטחונה של האוכלוסייה המוגנת או שיקולים צבאיים הכרחיים מחייבים זאת.

"הנשים עזבו את היישוב על טרקטור; אנחנו לא יכולות ללכת ברגל למרחק כה רב עם הילדים; אחת הנשים הרה, ויש לנו גם נשים קשישות. הפעם שהינו במרחק כמה קילומטרים מהיישוב שלנו. לא היו לנו מחסה או צל שיגנו עלינו ועל ילדינו מהשמש הלוהטת בעונה זו של השנה."

”זו הפעם הראשונה שראיתי נוכחות כה גדולה של חיילים ומיכון צבאי כבד משוטטים באזור. האימונים נמשכו ארבעה ימים רצופים. אנחנו עזבנו את היישוב ביום הראשון מפני שהייתי חולה והעדפתי ללכת לרופא. כשחזרנו למחרת, האימונים עדיין נמשכו. האזור כולו היה מכוסה באבק.”

תושבת ח'רבת ראס אל-אחמר

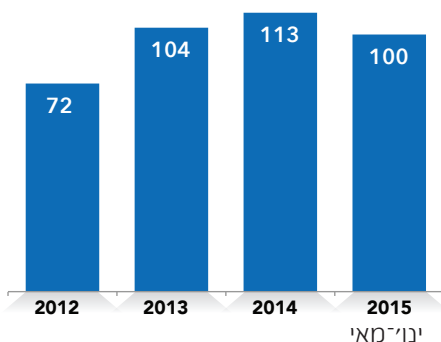

מבנים במימון תורמים שקיבלו צווי הריסה / הפסקת עבודות

נגד סך של 170 מבנים הממוקמים בשלמותם בשטח C בסוסיא, שכמעט מחציתם הוקמו במימון תורמים בינלאומיים, תלויים ועומדים צווי הריסה שניתן ליישם בכל רגע

בחוודש מאי דחה בג"ץ הישראלי בקשה לצו ביניים שיקפיא את יישומם של צווי הריסה תלויים ועומדים בכפר סוסיא, בדרום נפת חברון, עד לפסיקה בעניין עתירתם של התושבים לשקול תכנון חלופי. נגד סך של 170 מבנים הממוקמים בשלמותם בשטח C

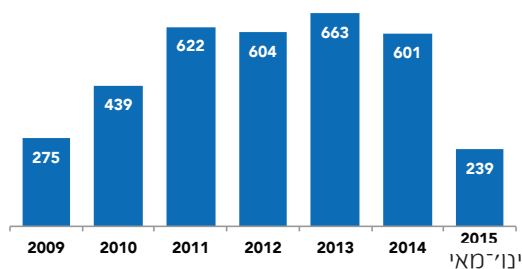
בסוסיא, שכמעט מחציתם הוקמו במימון תורמים בינלאומיים, תלויים ועומדים צווי הריסה שניתן ליישם בכל רגע. לאחרונה הודיעו הרשויות הישראליות על כוונתן "להעביר" קהילה זו לאתר סמוך, ועוררו בכך חששות מפני העברה בכפייה.

בין ינואר למאי 2015 הרסו הרשויות הישראליות, או פירקו ותפסו בסך הכול 239 בתים ומבני מחיה פלסטיניים. נתון זה מייצג עלייה קלה (7%) לעומת התקופה המקבילה בשנת 2014. במספר בני האדם שנעקרו בשל הריסות ניכרה ירידה משמעותית (260 לעומת 629 בני אדם) משום שב-2015 הייתה נטייה להתמקד בהריסה של מבנים הקשורים במחיה ולא מבני מגורים. כבשנים קודמות, גם השנה בוצעו רוב ההריסות בשטח C של הגדה המערבית, בעיקר בנפת טובאס (86 מבנים), ואחריה בנפות יריחו (61), שכם (56) וירושלים (43). שליש מהמבנים שנפגעו השנה היו ממוקמים ב-11 קהילות רועים השוכנות בתוך שטחים סגורים לאימונים צבאיים, או "שטחי אש", או בקרבתם.

מאז תחילת 2015 הרסו הרשויות הישראליות או כינו 57 מבנים במימון תורמים, ירידה של 30% לעומת מבנים במימון תורמים שנבחרו לפירוק בתקופה המקבילה בשנת 2014

(81 מבנים). מצד שני, מאז תחילת 2015 הוצאו צווי הריסה, הפסקת עבודה או כינוי נגד לפחות מאה מבנים במימון תורמים ברחבי שטח C, כמעט 90% ממספר המבנים שנגדם הוצאו צווי דומים בכל שנת 2014 (113 מבנים).

מבנים שנהרסו בגדה המערבית

1. הנתונים על הפגיעה במי שאינם פליטים לקוחים מתוך: <http://www.shelterpalestine.org/Upload/Doc/761e7e8a-aecd-4638-b901-97ebeb315ae.pdf> הנתונים על הפגיעה בפליטים לקוחים מתוך: UNRWA Gaza Situation Report 96, <http://www.unrwa.org/newsroom/emergency-reports/gaza-situation-report-96>
2. 138,406 מתוך 169,717 יחידות דיור.
3. 11,509 משפחות פליטים קיבלו מזומן עבור דמי שכירות לתקופה שמ־1 בספטמבר 2014 ועד 31 בדצמבר 2014; 3,740 משפחות של מי שאינם פליטים קיבלו מזומן עבור דמי שכירות מעכשיו ועד ל־13 בדצמבר 2015.
4. בשל היעדר מימון, נכון לעכשיו טרם קיבלו 48,200 משפחות את החלק הראשון של סיוע עבור תיקוני המחסה שלהם, ו־6,985 משפחות טרם קיבלו את החלק השני המיועד להמשך התיקונים.
5. Shelter Cluster Report "Gaza Response Update, 11 October 2014" <http://shelterpalestine.org/DocumentsDetails.aspx?id=51>
6. "עקירה עירונית מחוץ למחנות" היא יוזמה שמנהלת מועצת הפליטים הנורכגית. תוכנה מתבסס על מידע שמספקים מנהל העירייה בעיריית בית חנון וחבר בוועד החירום הלאומי של בית חנון, המייצג את העקורים באזור זה.
7. "פליטים פלסטינים" מוגדרים כ־כני אדם שמקום מושבם הנורמלי בתקופה שבין 1 ביוני 1946 ל־15 במאי 1948 היה פלסטין, ואשר איבדו הן את ביתם והן את אמצעי מחייתם כתוצאה מהסכסוך ב־1948.
8. הארגונים השותפים הם אגודת ביתונא לפיתוח קהילתי בצפון עזה; קרן Palestine Avenir for Childhood בעיר עזה; האגודה הלאומית לשיקום באזור המרכז ובחיאן יונס; והאגודה ללוקים בנכויות גופניות ברכיח.
9. ראו: Handicap International, Healing the Wounds, March 2015. http://abwab.ps/PwD_Rights/files/document/file1430209947.pdf
10. חלק זה של המעקב ההומניטרי מבוסס על דיווח שוטף על חששות בתחום זכויות האדם בשטחים שהגישה אליהם מוגבלת, שמפרסם משרד הנציב העליון של האו"ם לזכויות האדם כמתאם של כוח המשימה לענייני הגנה.
11. דף נתונים של משרד האו"ם לתיאום עניינים הומניטריים: "ההשפעה ההומניטרית של יישוטי אש" שהוכרוז על ידי ישראל בגדה המערבית", אוגוסט 2012. http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_firing_zone_factsheet_august_2012_hebrew.pdf
12. מאחזים הממוקמים בחלקם או בשלמותם בשטחי אש כוללים את גדעונים 777, חוות בנימין מזרח, מצפה כרמים, מעלה חנית; אביגיל, חוות מעון ומצפה יאיר. תשתית התנחלות נוספת כוללת את המכללה הטכנולוגית לתעופה וחלל בהתנחלות מעלה אדומים; חלק מההתנחלות מבוא חורון; כביש עוקף חדש ממזרח להתנחלות בית אריה (טרם נפתח לתנועה); וחלק ממחצבת אליקים בן ארי.
13. עמירה הס, "צה"ל מודה: אימונים בשטחי אש בגדה משמשים לסילוק אוכלוסייה פלסטינית", "הארץ", 21 במאי 2014. <http://www.haaretz.co.il/news/politics/premium-1.2327155>

הנוסח המחייב הוא הדוח המלא בשפה האנגלית, הכולל גם טבלאות עם נתונים מפורטים על מדדי הגנה: http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_the_humanitarian_monitor_2014_07_01_english.pdf
לפרטים ולמידע נוספים, כנו למר יחזקאל ליין, lein@un.org או טלפון: 02 5829962